

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติ

โดย

นางสุนิตลา เขตกนิยม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา)

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มิถุนายน 2541

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสนิตดา เทศนิยม

เรื่อง

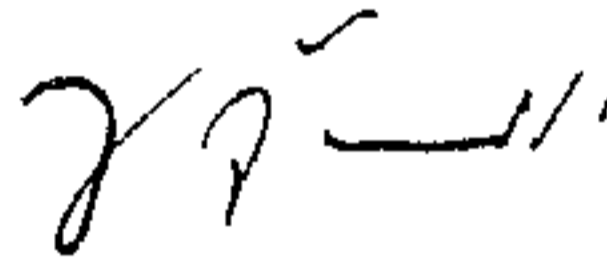
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ
การนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติ

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม

หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต

เมื่อวันที่ มิถุนายน พ.ศ. 2541

ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์

(ศ.ดร. วรเดช จันทรวงศ์)

กรรมการวิทยานิพนธ์

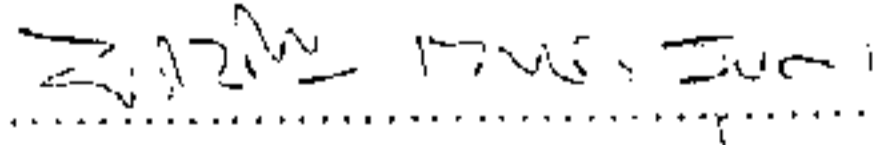
(รศ.ดร.ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดมพิงษ์)

กรรมการวิทยานิพนธ์

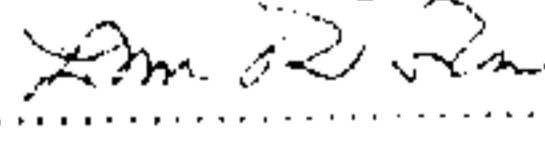
(รศ.ดร.พิชิต พิชิตทักษ์เทพลมุขิต)

กรรมการวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ)

กรรมการวิทยานิพนธ์

(ผศ.ดร.สุกัญญา ธนมิตต์ รัชไช)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัว ไปปฏิบัติ
ชื่อผู้วิจัย	นางสุนิตดา เทคนิยม
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร. วรเดช จันทรรคร
สาขาวิชาเอก	การบริหารการพัฒนา
ปีการศึกษา	2541

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติ ค้นหาสาเหตุของปัจจัยที่สามารถอธิบายความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติได้ และหาแนวทางในการเพิ่มระดับความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติในทุกท้องถิ่นและทุกภาคของประเทศ

การวิจัยครั้งนี้ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ปฏิบัติงานด้านวางแผนครอบครัว จำนวน 678 คน จาก 678 สถานีอนามัย ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างจาก 4 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเชื่อถือได้เรียบร้อยแล้ว

ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ได้แก่ สมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ ตัวผู้ปฏิบัติ การให้บริการ และเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ได้แก่ ความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน การเปรียบเทียบรายคู่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ข้อค้นพบ

1. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 สามารถร่วมกันอธิบายความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ผลการค้นหาคู่ของปัจจัย ที่สามารถอธิบายความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติได้ พบว่า ในภาพรวมทั้งประเทศ มี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ ตัวผู้ปฏิบัติ และปัจจัยการให้บริการ ส่วนรายภาค พบว่า ภาคกลาง มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยการให้บริการ และปัจจัยตัวผู้ปฏิบัติ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ ตัวผู้ปฏิบัติ การให้บริการ และปัจจัยเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ส่วนภาคใต้ มี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยการให้บริการ
3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ทั้ง 4 ภาค มีระดับความสำเร็จของการนำนโยบายวางแผนครอบครัวไปปฏิบัติแตกต่างกันโดยสูงที่สุดอันดับ 1 คือ ภาคเหนือ อันดับ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันดับ 3 ภาคใต้ อันดับ 4 ภาคกลาง

ข้อเสนอแนะ

นโยบายวางแผนครอบครัว ไม่ควรมุ่งเพียงควบคุมการเพิ่มประชากร ในเชิงปริมาณเท่านั้น ควรเน้นทางด้านคุณภาพด้วย และนโยบายวางแผนครอบครัวต้องดำเนินการควบคู่ไปกับนโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบายควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือองค์กรภาคเอกชน (NGO) หรือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวางแผนครอบครัว

รัฐบาลควรให้การส่งเสริมปัจจัยสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ เพื่อให้สถานีอนามัยสามารถสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นได้ และควรเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนหรือกลุ่มอาสาสมัคร

อื่น ๆ เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ขณะเดียวกันรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับปัจจัยตัวผู้ปฏิบัติ โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานวางแผนครอบครัว ณ สถานอนามัยต่าง ๆ และ รัฐบาลต้องให้การส่งเสริมปัจจัยการให้บริการมากขึ้น และเน้นการส่งเสริมไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

Abstract

Title : Factors Contributing to the Success of Family
Planning Policy Implementation

Researcher : Sunitda Tesniyom

Adviser : Professor Dr.Voradej Chandarasorn

Major Field : Development Administration

Academic Year : 1998

The objectives of this research study were to analyse the factors that had contributed to the success of family planning policy implementation, to search for sets of factors that were able to explain this success, and to find guidelines for elevating the level of success in implementing the family planning policy in all localities and regions of the country.

This reserach analysed the opinions of the sample groups which were 678 public health officials responsible for family planning work from 678 health centers randomly selected in 4 regions : Central Region, Northern Region, North-Eastern Region and Southern Region. The process of data collection was accomplished through the questionnaires developed and tested with high validity and reliability by the researcher.

The variables of this study were 4 independent variables, namely performance of implementing agencies, performance of implementing officials, service provision and economic, social and

cultural conditions, and one dependent variable which was the success of family planning policy implementation.

The research used SPSS packaged program for data analyses including frequencies, percentages, standard deviations, multiple regression analysis, stepwise multiple regression analysis, analysis of variance and post-hoc comparison.

Findings

1. Results from the hypothesis test indicated that all 4 independent variables collectively were able to explain the success of family planning policy implementation as hypothesized.

2. Results from the search for the sets of independent variables that were able to explain the success of family planning policy implementation indicated that, for the country as a whole, the set consisted of 3 variables, namely the performance of implementing agencies, the performance of implementing officials and the service provision and regionally, the set consisted of 2 variables, namely the service provision and the performance of implementing officials for the Central Region, the set consisted of 4 variables, namely the performance of implementing agencies, the performance of implementing officials, the service provision and economic, social and cultural conditions for the Northern Region and the North-Eastern Region, and the set consisted of 3 variables, namely the performance of implementing agencies, economic, social and cultural conditions and the service provision for the Southern Region.

3. Results from the analysis of variance and post-hoc comparison indicated that the Northern Region had the highest level of success, secondly the North-Eastern Region, thirdly the Southern Region, and fourthly the Central Region.

Recommendations

The family planning policy should not only focus on controlling the quantitative increase of the population, but also increasing its quality, and must be implemented in conjunction with the national social and economic development. The policy makers should coordinate the cooperation with other entities or non-government organizations (NGO) or allow the public to participate in the making of family planning policy.

The government should promote the factor "performance of implementing agencies" so that the health centers are able to cope with local needs, and should increase the role of private sectors or other voluntary groups in order to alleviate the burden of the government. Meanwhile, the government should recognize the importance of the factor "performance of implementing officials by focusing on improving the performance of those officials who work in the area of family planning at various health centers, and should promote the factor "service provision" and emphasize the complete coverage of promotional activities in all localities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะขอจารึกไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร ที่กรุณาได้รับเป็นประธาน กรรมการวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พิศิต พัทธภัยเทพสมบัติ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตา จากท่านอาจารย์ทั้ง 3 เป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ธนมิตร รัสโซ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ในการทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม ภูมิโรจน์ ที่มีความเมตตาต่อผู้วิจัย คอยให้คำแนะนำที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย และศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ชำรงค์ชัยวงศ์ ที่คอยติดตามความคืบหน้า ในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบคุณ 3 ครอบครัว ที่เป็นกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง ในการให้ความมีน้ำใจ ที่ประมาณค่ามิได้แก่ผู้วิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี - คุณมาโนช มิตรสมหวัง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษม บุญส่ง และอาจารย์ ธนัค - คุณยุบลวรรณ แก้วเจริญไพศาล

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สารบรรณสุขอำเภอและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยทุกท่าน ที่กรุณาเสียเวลาตอบแบบสอบถาม และรวบรวมส่งมายังผู้วิจัย

เหนือสิ่งอื่นใด หากวิทยานิพนธ์นี้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือมีความคิดใด ๆ ที่ผู้วิจัย
ได้ทำมาแล้ว หรือจะทำต่อไป ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ พ่อ แม่ ผู้มีพระคุณ และครูบาอาจารย์ทุกท่าน
และทำยี่สิบสองของขอมคุณสามีและบุตรชายทั้ง 2 ที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่ง ทำให้ผู้วิจัยผ่านพ้นอุปสรรค
ทั้งหมด มาจนถึงวันนี้

วิทยานิพนธ์นี้อาจมีข้อบกพร่องปรากฏอยู่ หากผู้ใดมีคำแนะนำ หรือความคิดเห็น
เพิ่มเติมประการใด ผู้วิจัยขอรับเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป ขอขอบคุณล่วงหน้า
ณ ที่นี้

สุนิตดา เทศนิขม

มิถุนายน 2541